

Isatidum uires ex Gal.

Nomina.

in Umbria circa Noceram, ubi oppidum est Guadam ideo appellatum, quod ibi Isatis frequentissima seratur. Glastum sylvestre Plinio inter sylvestres lactucas recensetur lib. xx. cap. vii. quippe quod illi non sit absimile. Fit ex Isatide caeruleus ille color pictoribus expetitus, quem Indicum uocant, de quo diffusius lib. v. suo loco differemus. Meminit utriusq; Isatidis Galenus lib. vi. simpl. medic. sic inquit. Isatis sativa, qua utuntur tinctorum, facultatis est ualenter exiccantis, nondum tamen mordentis: est enim simul anara, atque adstringens. At Isatis sylvestris manifeste iam acre quiddam tum gustu, tum actione praefert. Proinde quam sativa ualentius desiccans, ualentius etiam humidis putredinibus obsistit. Planta Graecis ἰσατίς ὑμέρος, Latinis Glastum satiuum nominatur: Italis, Guado domestico. Quae uero Graecis ἰσατίς ἄγρια, Latinis Glastum sylvestre, & Italis Guado saluatico appellatur. Vtrunq; Glastum uocant Mauritanii Dili, Dilleg, Vesme, Chate, Chatis, seu Alchat, Adlen, aut Adhlen, & Nil: Germani, Vucidi: Hispani, Pastel: Galli, Pastel de languedoc.

Ἰσατίδιον.

TELEPHIVM.

CAP. CLXXXI.

TELEPHIVM herba portulacae simiis, & caule, & folijs: alas binas in singulis foliorum geniculis annectit: ramuli a radice feni, septenive prodeunt, folijs referti caeruleis, crassis, lentis, carnosis: flore luteo, aut candido. Nascitur in cultis, & maxime inter uites tempore uerno. Folia feni horis illita albam vitiliginem sanant: sed postea hordeacea farina illini debet. perunctam ex aceto etiam in sole vitiliginem tollunt: sed ubi inaruerunt, absterguntur.

Telephij confederatio.

QUANQVAM non desunt rei herbariae periti, qui existiment, Telephium eam esse stirpem, quam quidam Fabariam, alij Fabam pinguem seu crassam, quidam uero Fabam inuersam appellant; cum tamen nulla reperitur

FABARIA.

Telephij uires ex Gal.

Nomina.

qualitate praedita, qua absterforia, sicantisq; facultatis particeps dici possit, ut Galenus Telephium esse testatur, foliaq; profert portulacae longe maiora, eorum sane sententiae plane adstripari non ausim: tamen ea compluribus notis Telephium referre uideatur. Telephij uires memoriae prodidit Galenus lib. viii. simplicium medicamentorum, ubi ita scribit. Telephium exiccandi, & detergendi facultate est, non tamen insigniter calida: uerum in hoc forsitan quispiam ipsum primi esse ordinis censeat. Desiccata tamen secundo ordine intenso, aut certe principio tertij: proinde ad putrida ulcera conuenit, & leucas, & alphas cum aceto sanat. haec Galenus. Ceterum illas quidem Telephij qualitates haud reperies in Fabaria nostrate; etsi haec (ut paulo ante diximus) notis pluribus proxime ad Telephij historiam accedat, ut eius pictura, quam hic damus, aperte satis demonstrat. At si facultates tantum obstant, quo minus ea planta Telephium esse, & dici mereatur, in hoc illa ratio non parum ponderis habitura est, qua superius ostendimus, uerum Chelidonium minus herbam illam esse, quam in eius mentione depictam exhibuimus. Nam si Arum, teste Galeno, iis caret facultatibus in Italia, quibus in Graecia praeditum est, nil mirum uideri debet, quod & aliae plantae cum solo uires mutauerint suas, ut illi plantae, & huic Fabariae dictae facile euenisse suspicandum est. Velim tamen in his, ut in alijs quoq; dubijs plantis, suum cuiq; esse iudicium. Herba, quae Ἰσατίδιον Graecae, Telephium item Latine dicitur.

LIBRI SECVNDI FINIS.